

[Transcript] Vinohradská 12 / Cvičí Rusko špionážní velryby?

Opět po roce je tu anketa podkáztroku. Pokud vás Vinohradská 12 baví, budeme moc rádi za váš hlas na stránkách podkáztroku CZ. Díky, že jste s námi.

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Ruské námořnictvo mělo vysvětit pro špionážní účely a ona teď brázdí vody kolem Skandinávie.

Naposledy se objevila u norských a švédských břehů. Bělouha, bílý titovec. Když ji spatřili poprvé měla postroj a držák na GoPro kameru.

Mají snatusové, vojenský výcvikový program pro mořské živočichy a nezní to moc šíleně.

Zajmalo to Jakuba Lůckého, mého kolegu ze zahraniční redakce a specialistu na Skandinávie.

Dnes je pondělí 5. června.

Aho Jakube, býtej ve Vinohradské 12.

Ahoj, dobrý den.

BBC je to pár dnů zpátky. Psalo o Velerybě, která se objevila u švédských břehů.

Což mě samotného by úplně v tu chvíli nějakým způsobem nepřekvapilo, ale ono to překvapivé sama osobi docela je,

protože BBC psalo, že by ta Veleryba měla být ruským špiónem.

No to je Waldimir. Waldimir je Veleryba, no to není přesně Veleryba, je to bělouha, což je taky kytovec, ale o něco menší.

Možná, že to přibližem je to blízko, k Delfinově, když zase větší než Delfín a má takovou tu typickou kouli na hlavě,

velkou pŕlkouli, což je to, kdybyste někdy viděli bělouhu, tak přesně tohle se vám spojit a pŕlkoule na té hlavě.

Je to jen z těch typických věcí, řekněme na běluze.

A Waldimir je u čtyři roky známá z bělouha tedy, která se teď dostala ke švédským břehům, teď tedy podél norského pobřeží.

Waldimir, ono má jméno?

Ono má jméno, protože před čtyřmi lety jí právě objevili tedy jako možného ruského špiona.

Objevili ve Finnmarku, u morze, což je Finnmark je úplně ta nejsevernější část norská, a nějaký rybař zahledl bělouhu.

Říkal si, že nejspíše zamotaná do jeho sítě, protože měla tedy na sobě nějaké poprohy.

A pak se ukázal, že ty poprohy tedy nejsou sítě, ale že to skutečně takový postroj, tak jako třeba na nějakého menšího psa,

nejenom obojek, ale obejmu tá tedy i ze spodu.

A na tom postroji bylo napsáno equipment St. Petersburg, tedy vybavení z Petrohradu, což naznačovalo, že ta bělouha je tedy vysvičená a to naznačuje potom i další věci.

Bělouha vyhledává, tady ten Waldimir vyhledává opravdu lidskou společnost,

načí se komunikovat, načí se nějakým způsobem interagovat s lidmi,

což divoké bělouhy zatak sami od sebe nedělají.

A hlavně ty kolony je bělouh, asi se v těchto oblastech ani neviskytují ne?

Nebo já jsem měl za to, že jsou spíš na otevřenějším, moři více jako západněji?

No ani nezápadněji, spíš ještě severněji, vlastně norské břehy už nejsou tak typické,

ale je to právě jako vlastně okolí arktidy, je to, kde bělouhy žijou,

ostatně proto jsou taky bílé, protože se snaží splinout vlastně s tím ledem.

Valdimír, nebo Valdimír, jak přesně to jiménozní,

neasociují je to nějakým způsobem jméno Vladimír?

[Transcript] Vinohradská 12 / Cvičí Rusko špionážní velryby?

Asociují je schválně, to jméno se mimo chodem vyběralo v internetové anketě, těch variant bylo více, já jsem se díval, bylo to agent James Bělouha, byla jedna z variant, třeba, ale nakonec se vyběralo tedy Valdimír, i když se to píše z H na začátku, protože Val, i s tím H na začátku, je norský tedy Velryba, a zároveň je to spojení se slovem Vladimír, tedy se jménem ruského prezidenta, takže se to tak hezky spojilo do hromady a vzniklo tedy jméno Valdimír, které od té doby ta Bělouha má, a stala se jména v norskou takovou, skoro by se loříc celebrytou. Kdo zaktivně třeba norská veřejnoprávní televize NR koosleduje, kam se posouvá, co dělá, řešily se i nějaké tedy otázky toho, kde má být a kde nemá být, ona už nešpehuje, oni sundali ten postroj a o té doby si jenom tak žije někde podelnorských břehů, kde bělouhy běžně nebývají. Takže já to teď schrnu. Před pár dny objevili opět u šveckých břehů Bělouha, kterou už poprvé někdy v roce 2019 podobných břehů, skandinávských břehů viděli, našli na ní ten postroj s držákem na kameru, kde je napsáno Majetek Petrohradu, a tím pádem začali nějaké spekulace o tom z data Bělouha nebyla třeba vysvičená proto, aby špehovala v pobalti nebo v severním ledovém oceánu a tak dále, jako jsou to všechno jenom domněnky Jakube, nebo máme na to nějaký důkaz? No přímý důkaz nemáme, máme několik informací, které do toho částečně zapadají, jednak tedy to, že ta ryba byla nějakým způsobem vysvičená nebo Bělouha byla nějakým způsobem vysvičená, naznačuje to jichování, velmi dobře, ona se opravdu drží okolo lidí, třeba dlouhou dubustrá, vela okolo lososých farem podelnorských břehu, kde jednak je spousta jídla, to je jeden důvod, ale taky velmi aktivně vyhledávala kontakt s lidmi, s tím pracovníky těch farem, nějakým způsobem se s nimi snažila interagovat a i třeba potápě, kteří s ním nějakým způsobem plavali, tak mají tedy tento dojem, že ona se snaží interagovat, nebo on je to on, tedy Valdimir. A další takový faktor je, víme, že Rusko nějaké podobné programy má, víc svých třeba delfinů, o tom víme, ten je... To je světší delfiny. Jako ochrané vesměs, se předpokládá, samozřejmě ty informace jsou kuse, ale zrovna, tenhle program patřil nějakou dobu Ukrajině, on byl původně sovietský v Sevastopolu, tam se cvičili delfiní... Aha, na Krimu. Na Krimu, přesně tak, a v roce 2014 po Annexi Krimu tedy zase připadl zpátky tedy Ruské federaci, se ho zabrala, a co víme, tak nech spíš ho rozvíjela dál,

máme i nějaké správy od bývalých ruských vojáků,
že takový to program existuje.
Jakože v Černém moři cvičí Rusko,
která v tuto chvíli delfiny jako ochrané,
aby chránili ten přístav?
Jo, oni tam mají, co víme, ze satelitník s nímku mají tam dvě takové,
by se dala říct kotce, možná, nevím,
jak se delfinu menuje přibitek,
ale asi kotec by mohl být něco takového nádrž.
Je to vlastně věc v moři, kam oni se mohou schovat,
a ten důvod, proč je nejspíš používají,
je ochrana za prvé proti minám a za druhé proti potápěčům,
aby nemohl nějaké potápěči vlastně
nenápadně se dostat do toho přístavu podvodou,
protože delfini jsou poměrně vysvičitelní,
velmi inteligentní zvířata, takže chrání v tomhle ohledu.
A proti minám je to velmi praktické,
protože delfiny, nebo i běluhy,
se velmi dobře vyznají podvodou.
Ta půlkou leté běluhy je sonar,
kterým se zvládá, který orientovat i vtráv ve vodě,
kterou není moc vidět,
a navíc tyhle ty zvířata nespustí podmořské miny,
ale jsou schopni na ní upozornit,
další cvičení může být odholování ponorek,
vyndávání věcí z podmořského dnakám
se potápěčům těžko dostává,
protože tak viděl fin může nahoru a dolů tam a spátky,
a netrpi nějakým rizikem dekompresní nemocy.
Takže to jsou všechno výhody tedy těchle zvířat.
Takže hypotéza by byla,
že kromě delfinu v Černém moři
má rusko někde výcvikový program pro běluhy.
Je to jedna z variant.
Z pomoci svého sonaru umí skvěle hledat věci,
v aquáriích navazují vztahy s těmi, co věc vičí,
a skrzete tyhle vztahy,
tak po nich můžete chtít různé věci.
András Váľman je vedoucí výskumů
v zoologické zahradě Kolmoden.
Sam uvádí, že není vyloučené,
aby byl Valdimir věc vičený námožnictvem.
Myslím, že s rozvíjejcím se technologiemi,
jako třeba teď mluvím o umělé inteligenci,

budeme moderní techniku používat více.
Momentální jsou ale podle mě třeba vzledání věcí zvířata lepší.
A to je také kanšé.
Další variant je, že se ta bělouha používala někde
jako terapeutické zvíře,
že se používala prostě civilisty.
Definitivní rozhodnutí není,
vím, že se tím zabívala
norská policie bezpečnostní služba,
to je něco, jako česká BIS.
A ta řekla, že si nemyslí,
že by to byla vojenská špionáž.
Zároveň to, ale může být nějaká špionáž
civilních objektů,
špionážní variantů.
A je to něco úplně nového?
Jako zakládají se i ty spekulace
na nějakém reálném, třeba i z minulosti,
z námem případu,
že nějaká mocnost využívala zvířata
ke špionážním účelům?
Ke špionážním účelům
jsou nějaké případy úplně
historické, nebo třeba ze studené války.
Úplně historicky se používali
hlubi k focení, tedy,
že se na ně přiděla takový malýkatý fotovápád
vlastně ještě předletadlové období.
To ten fotovápád musel být stejně velký,
jak ten hlub byl?
Na fotkách to tak vypadá, nevím,
jak na makalní ten hlub byl.
Teda, když jsem viděl ty fotky,
je to docela jako kus, přece jenom z té doby.
A vím, že spojné státy testovali
audible kitten, myslím,
že se meneval ten program a zkoušeli
implantovat do kočky odposlechové zařízení,
tak aby kočka byla schopná
odposluchávatře lidi v parku.
A když do první kočky
to nějakým způsobem vpravili,
kočku tedy vět svičili,
tak první je z co se stalo taky přejelo auto

a před ruskou ambasádou
tak nevymyslili ruská ambasáda
měla sovietskou tehdy ještě ambasádou.
Měli podezření asi.
Možná měli podezření, možná to byla náhoda,
každopáň ten projekt pak krát se na to skončil,
takže to jsou takové typické případy.
Ale u těch ptáků to dává docela smysl.
Většímu zvířeti Orlovy
nebo třeba Čápovi
na nohu předělal GPS zařízení
nebo malou kameru v dnešní době
tak skutečně může být využit
jako nějaké průzkumné letadlo.
To asi nevymyslí dnes už tez ateletní snímky
nemají větší smysl.
Ale takové teorie se objevují.
Myslím si, že Egypt to byl,
který před pár lety zatkl Čápa,
o kterém se domníval, že je špionážní,
pak se ukázalo, že má jenom sledovací
GPS vysílačku, kterou nějaké věci sledují,
jak Čápi migrují,
s těch byzarnějších věcí ještě můžu zmínit
třeba Irán, zadržel
12 veverek, které se pohyboval
někde okolo nějakých míst jaderného programu
a podozírali ze špionáže.
Vím, že když si dávno
za Napoleonských válek Britové
objesili opici, o které se domnívali,
že je francouzský špion.
Takže když spodeme hodně do historie,
tak tam jsou takovéhle hodně byzarní věci.
Takhle základ opravdu dává smysl,
víme, že i spojené státy
mají svůj výcvik.
Ty používají spíš láhtany a delfíny
právě taky k odhalování třeba ponorek,
ale při láhtani se pak začnou moc nudit,
že je to ní dostatečná zábava,
takže u láhtanu se zjetilo,
že je to pak už nebaví.
Že skutečně spojené státy mají výcvikový program

na láhtany?
Jako vojenský výcvikový program?
Jo, je to tak.
Je to prostě armádní projekt
a předpokládám taky nějaký výloch
v věci spod moře,
takže v věc výcvikový láhtaní.
Myslím, že ty státy jsou čtyři,
vím, že je Israel a je mezi nima
a tuším, že Švédsko to testovalo někdy
už velmi dávno,
někdy myslím v 40. letech
a pak to zase opustilo s tím,
že to není tak výnosné.
Proč by pro Rusko
bylo výhodné využít bělouhu
a nětřeba nějakou průzkumnou ponorku
v Balckém mori.
V pobaltí, myslím, že budou zajímavější
delfini nebo láhtaní, protože tam se ta bělouha
tolik nedostaní.
Dobře pro mě, tak v tom sederním ledovém oceánu
a hoře.
Určitě ta bělouha je míň nápadná,
přece jen jako bělouhu,
když vydí nějaká jiná ponorka na radaru,
taký to nezajímá.
Když to u těch ponorek se samozřejmě už
to zisťuje, začne lov na tu ponorku
třeba a může to být průšvých,
tak to musí opravdu být taková náhoda,
tak jako se stala, že ta bělouha
dobrovolně za někým při plave
a v podstatě si to nechá sama sundat,
což byl tenhle případ otázka,
jestli je špatně věcvičena, jestli utekla.
A ta vojenská technika, ale je,
přítom na v tom sederním ledovém oceánu
ta ruská jako více o tom,
zdatám skutečně ruskopodníka i nějaké kroky,
aby za snažím se složit ten příběh
proč by dávalo smysle, že bělouha je špionio,
jestli skutečně tam ruskopodníka
i takové kroky, aby špehovalo

Norskos, Švédzko, Finnsko ze severu.
Špehu je určitě, těch případů je známých spousta,
teď i proto před pár dny
tam zaměřila americká letadlová loď USS Gerald Ford,
což je největší americká letadlová loď,
teď ta nejmodernější v rámci
společného odsvičení s Norském právě ochrana
tady toho regionu
a proč je to zajímavé,
je tam spousta těžebních stanic na ropu, na plin,
vedou tam podmožské kabely,
všechny těchto věci jsou mimořádně zajímavé
pro nějakou potenciální sabotáž
a Norsko má spoustu zkušeností
jak s leteckým, tak i s podvodním
průzkumem tady v těchto oblastech.
Oto víc to teď bude nabívat na významu,
jak se v létě bude rozpouštět led
v arktidě, tak se budou otevírat
nové námořní trasy právě přeseverže
a to bude zajímat nejenom rusko,
ale všechny mocnosti kolem.
Přesně tak, a vlastně i proto existují
nějaké organizice, které se snaží
tady tohle to nějakým způsobem řídit
i pak ty dopravní cesty
arkti-counseli, jednou z nich kam, které padá
i rusko, nevím jak moc ty, co tam ochotní jednat,
ale právě přesátidů se nepochybně
budou taha další
podmožské kabely, která internetové
když odstrážení by
asi nespůsobilo pát civilizace,
ale nepochybně by způsobilo komplikace
třeba obchodování na trzích.
A v poslední době tedy
ať už američané
nebo některá ze skandinávských
zemí objevila nějakou
špionážní ruskou techniku právě
v této oblasti. Jako je důvod,
aby tam ta americká letadlová
loď připlula a chránila
spolusnory ten prostor.

No dává to smysl, protože se na to zaměřili veřejnoprávní média ze všech čtyřech větších severovýchodních zemí, to znamená Norsko, Švédsko, Finsko. Nedlouho po začátku války začali zkoumat, co se děje v Baltu i okolo Norska. Jaké lodě tam plou, zejména, na to byly ty ruské a udělali z toho vlastně přírodní seriál, který se mne skůk skript. Což je stínová válka v podstatě a zkoumali lodě, které by mohli dělat špionáž objevili asi 50. To jsou civilní lodě, třeba vědecká loď, která se plaví z Petrohradu v nějakou příč, ale zároveň má třeba transponder, což je zařízení, které říká, kde ta loď zrovna je, je to vlastně GPS-ka, která posílá centrálnímu řízení informaci, ta loď je právě tady, aby se s nikým nesrazila. Ta loď to může cíleně vypnout, to je zařízení, které na té lodi se může vypnout, tak se nikde nepohybuje, a nikdo neví moc, kde oni zkoumali od poslouchání z těch lodí, dokonce některé ty lodě potom norská armáda nechala prohledat, našla tam vysílačky, které úplně neodpovídají třeba rybářským lodím, tak jak by se čekalo s extrémním dosahem špionáže od poslouchání. Některé ty lodě jsou třeba lodě pro podmořský průzkum civilní, ale mají třeba nějakou malou ponorku, která může být něco podnikat, nebo jenom na tyhle lodě se pohybovali okolo plynovodu Nord Stream, které loni na podzim tedy někdo odpálil, tam není žádná definitivní informace,

kdo to byl, ale rúzko
je jedním z těch logických
můžných pachatelů,
takže te techniky, která se tam
pohybuje, v tom baltuje spoustu, a je
hlavně spoustat vodu, proč by se tam mohla
pohybovat z pohledu Evropy, vedou tam
velké kabely, které vedou
elektrino, norsko je velký vývozce
elektriny, všechny ty severské
mají spoustu větrných elektráren, které
na jednou, když budu odstřižnuté
o toho zbytku Evropy, kam se vyváží
takto v těch elektrických sítích může udělat
docela neplechu, vedou tam plinovody,
vedou tam internetové kabely, to všechno
se dá poměrně snadno
poškodit, a
zároveň to může způsobě docela velkou
nepříjemnost, asi nic z toho
není váliční konflikt, ale všechny
ty věci dost komplikujou život
těm státům, kterým se to stane.
Nebavíme skutečně jenom o Balcké moři, ale
to je propojený ten region,
že je to balcké, norské, bárencovo
okolí Skandinávě.
Přesně tak okolí Skandinávě, vlastně
celý ten severský region, i severní moře
už z velkou Britání dohromady
ve všech těch mořích je spousta věci
a týká se to všech, samozřejmě
čím víc jdeme na jich, tím je to
zajímavější, protože tím víc je tam kabelu
Balcké moře spousta států,
je tam Petrohrát, je tam ruská
skláva Kaliningrad, takže všechny
tyhle věci jsou pro rusko
ještě zajímavější.
Ale třeba ta USS
Gerald Ford
pluje, tedy
podel norského pobřeží s měrem nahoru
kde je právě taky spoustatě

žibných stanic.

Je tam spoustat věterných elektráren,
které jsou zajímavé, takže i tam se všechno
sleduje, i tam má smysl, se těž
pionáři bránit a v nějakým způsobem
mět celéto norské pobřeží.

Co bude

s Waldimirem?

No toť otázka.

Protože teď ta biluha je ve volném moři,
může si plavat kam chce a tu a tam tedy
připluje nějakému pobřeží.

No ona trochu překvapivě,
tedy nebo on, trochu překvapivě
míří ze severu na jich.

Míříc teda s měrem do Petrohradu
v podstatě by se dalo říct, ale nevimisle
to záměr nebo náhoda, nikdo úplně neví proč
táhnout na jich vlastně nejdřív poda
norských břehů, teď už je někde u Šveckých břehů
a míří někam s měrem do Baltu,
ale logický, kdyby mířil
na sever za svými příbuznými
nebo za svým druhem, tak vyměřil na druhou stranu.

Těch teorií je víc.

Zprvė možná hledá

nějaké partnery, protože

Waldimirový odhadem 13-14 let,

což je takový, řekně mi, konec puberty

a při horomony cvičí z biluha

my v tomhle věku, takže možná hledá partnery

se videl na špatnou stranu.

Další variant je,

že prostě se není kogo navázela, chce se někde
kdyby kama rádit.

Běľů je hodně cestují, takže to není
zastakové překvapení, ale míří tím směrem,
kde je zase hodně lodí

a míň

otvřeného prostoru, takže je otázka.

Jaké obavy o jeho zdraví?

A oni jsou i obavy z nějakých rizik.

Jednakže

jemu třeba nějaká loď

ublíží lodním šroubem, ale taky,
bude cíleně cpátně kam nemá
a bude komplikovat už u těch losovských farem
dost komplikovat, tedy je provos.
Takže jedna z variant
byla dokonce utratit
z toho snadně jak se šlo,
ale existuje nezysková organizace, která jsem nevěl 1,
která by si představovala,
že se pokusí
Valdímyra odnaučit
toho kontaktu s lidmi.
A to představí,
že uzavřou jeden z Fjordunorských
tam dají Valdímýra
ale i třeba nějaká další zvířata z akvárií
aby se tam mohli zvyknout
na volné moře
a pak je vypustí tedy do volné přírody
protože taková bělouha
pokud jí nesežere
lední medvěť nebo kosatka
tak se dožívá až 60 let.
Takže
jestli je Valdímýro vidíme tam 15
tak máš tě docela
dlouhý život před sebou.
Kor, jestli už je ve
špionském důchodu.
To asi jo, to nevím,
to si budeme se ptat Rusů
co o tom vědí.
Kterí to pochopitelně asi popírají?
Já myslím, že se k tomu zbytečně nevyjadřovali
že vlastně možná nechtějí
naznačovat, že ten program existuje
ale co je možná zajímavé
právě, že to je bělouha tak nejspíš
že tenhle program je pravdu araktický
protože přece jenom v tom baltu
tak moc díky Jakube, že jsme to mohli
společně probrat.
Tohle už je všechno z Vinohradské
12 z pravodejského podkástu

[Transcript] Vinohradská 12 / Cvičí Rusko špionážní velryby?

českého rozhlasu.

Dnes s Jakubem Ludským kolegou ze zahraniční redakce, který se ve své práci specializuje na dění ve Skandinávii. Vtál jsem se ho na pravost zdánlivě vtipných zpráv o údajně ruské špionážní běluze u Skandinávských běhu. Nakonec z toho byla epizoda plná zajímavostí.

Vinohradskou 12 bude v dalších dnech provázet kolegyně editorka Janeta Niemcova. Já se chystám na skušky na univerzitě, takže se uslyšíme až koncem týdne a to ať už v jakékoliv podkástové aplikaci na webu irozhlas.cz nebo třeba ve vysílání českého rozhlasu plus. Vlastlyšenou příštěm.